കേരളത്തിലെ മാധ്യമരംഗത്തെ പുതുലോകപ്പിറവിയുടെ പ്രഖ്യാപനമായിരുന്നു ഏഷ്യാനെറ്റ്. കേരളീയ ജീവിതത്തെ അടിമുടി പുതുക്കിപ്പണിയുന്നതിൽ നിർണായക പങ്കുവഹിച്ച ചാനൽ വിപ്ലവത്തിന് തിരികൊളുത്തുന്നത് ഏഷ്യാനെറ്റിന്റെ സംപ്രേഷണത്തോടെയാണ്. സാഹസികവും ധീരവുമായ ആ ചുവടുവെപ്പിനു മുന്നിൽ ഡോ. രജിമേനോൻ എന്ന പ്രവാസി മലയാളിയുടെ മൂലധനവും ഭാവനയുമുണ്ടായിരുന്നു. ചരിത്രനിർമിതിക്ക് പിറകിലെ വലിയ പങ്കാളിയായിരുന്നിട്ടും ആഘോഷിക്കപ്പെട്ട ചരിത്രങ്ങളിൽ ഏറെയൊന്നും രേഖപ്പെടുത്തപ്പെടാതെ പോയ രജിമേനോൻ തുറന്നു സംസാരിക്കുകയാണ് ഈ അഭിമുഖത്തിൽ.

ഒരു റഷ്യൻ മലയാളിയുടെ 'ഏഷ്യൻ പരീക്ഷണങ്ങൾ

ഡോ. രജിമേനോൻ/കെ. വേണു

രജി മേനോൻ

ഫോട്ടോ: സി.കെ. ജയകൃഷ്ണൻ

ഡോ. രജിമേനോനെക്കുറിച്ച് ഞാൻ നേരത്തെ കേട്ടിരുന്നത്, സോവിയറ്റ് യൂണിയനിൽ വേരുറപ്പിച്ച് അതിവേഗം വളർന്നുവന്ന, കൊടുങ്ങല്ലൂർക്കാരനായ സമർഥനായ ഒരു ബിസിനസ്സുകാരൻ എന്നായിരുന്നു. നേരിട്ട് പരിചയപ്പെടാൻ സാഹചര്യമുണ്ടായിരുന്നില്ല. പിന്നീട് വളരെ യാദൃച്ഛികമായിട്ടാണ് ഡോ. മേനോനുമായി പരിചയപ്പെടുന്നത്.

2004-ൽ ആണെന്ന് തോന്നുന്നു, ഏഷ്യാനെറ്റ്, കമ്യൂണിസത്തെക്കുറിച്ച് ചെയ്യുന്ന വലിയൊരു പ്രോഗ്രാമിനുവേണ്ടി ഞാനുമായിട്ടുള്ള വിശദമായ ഒരഭിമുഖം റെക്കോർഡു ചെയ്യാൻ തിരുവനന്തപുരം സ്റ്റുഡിയോയിലേക്ക് ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടുള്ള അറിയിപ്പ് കിട്ടി. അതനുസരിച്ച് അവിടെ എത്തുകയും ദേശാഭിമാനിയിലെ ശക്തിധരൻ നടത്തിയ അഭിമുഖത്തിൽ പങ്കെടുക്കുകയും ചെയ്തു. അതു കഴിഞ്ഞപ്പോഴാണ് ശശാങ്കൻ അടുത്തുവന്ന് 'സഖാവ് എന്നെ ഓർക്കുന്നുണ്ടോ' എന്നുചോദിച്ചത്. പെട്ടെന്ന് ഓർമവന്നില്ല. ചില സൂചനകളും തന്നപ്പോഴും ആളെ മനസ്സിലായി. അടിയന്തരാവസ്ഥയിലെ രാജൻ കേസിനെത്തുടർന്ന് രാജന്റെ കോളേജിൽനിന്ന് (ആർ.ഇ.സി) സമർഥനായ എഞ്ചിനിയറിങ് വിദ്യാർഥികളുടെ ഒരു നിരതന്നെ നക്സലൈറ്റ് പ്രസ്ഥാനത്തിലേക്ക് വരികയുണ്ടായി. 80–81 കാലത്ത് വിപ്ലവവിദ്യാർഥി സംഘടനയുടെ സംസ്ഥാന സെക്രട്ടറിയായിരുന്ന രാജീവൻ അവരിൽ ഒരാളായിരുന്നു. ആ രാജീവനാണ് എന്റെ മുന്നിൽ നിന്നിരുന്നത്. ആളിപ്പോഴും സ്വീഡനിലെ ഉപ്സാല യൂണിവേഴ്സിറ്റിയിൽ പ്രൊഫസറാണ്. ഏഷ്യാനെറ്റ് ചെയർമാനായിരുന്ന ഡോ. രജിമേനോന്റെ അനന്തരവനാണ് രാജീവൻ. അമ്മാവൻ അനന്തരവനെ ഗുജറാത്തിലെ കാണ്ട്‌ല നഗരത്തിലുണ്ടായിരുന്ന തന്റെ കമ്പനിയിൽ ജോലിക്കെടുക്കുകയും അവിടെനിന്ന് അമേരിക്കയിൽ ഉപരിപഠനത്തിന് അയയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. അവിടെനിന്നാണ് ഡോ. രാജീവൻ സ്വീഡനിലെത്തിയത്. എന്റെ വീക്ഷണപരമായ മാറ്റങ്ങൾ സൂക്ഷ്മമായി ശ്രദ്ധിക്കുകയും വലിയൊരു പരിധിവരെ യോജിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ആളാണ് രാജീവനെന്ന് സംഭാഷണത്തിൽനിന്ന് മനസ്സിലാവുകയും ചെയ്തു. ഡോ. രജിമേനോനുമായി ഞാൻ പരിചയപ്പെടണമെന്നുള്ള നിർദേശം രാജീവന്റേതായിരുന്നു. രാജീവനുതന്നെ അതിനുള്ള അവസരമൊരുക്കുകയും ചെയ്തു.

കൊടുങ്ങല്ലൂരിൽ ഡോ. മേനോന്റെ വീട്ടിലായിരുന്നു ആദ്യത്തെ കൂടിക്കാഴ്ച. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചില സുഹൃത്തുക്കാരുംകൂടി ഉണ്ടായിരുന്നു. മണിക്കൂറുകൾ നീണ്ട ആ ചർച്ച പരസ്പരം മനസ്സിലാക്കാൻ ഏറെ സഹായിച്ചു. ഏഷ്യാനെറ്റിൽ പരമ്പരയായിവന്ന കമ്യൂണിസം പ്രോഗ്രാമിൽ ഞാൻ സഹകരിക്കണമെന്ന ആവശ്യം അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. റഷ്യൻ ആർക്കൈവ്സിൽനിന്ന് പുറത്തുവരുന്ന പഠനങ്ങളും കാസറ്റുകളും സി.ഡി.കളുമെല്ലാം തേടിപ്പിടിച്ച് കൊണ്ടുവരികയും റഷ്യയിലും പടിഞ്ഞാറൻ വിപണികളിലും കിട്ടാവുന്ന പുസ്തകങ്ങൾ കണ്ടെത്തി വിശകലനം നടത്തുകയും ചെയ്തിട്ടാണ് ആ പഠനം മുന്നേറിയത്. റഷ്യൻ ഭാഷയിലുള്ള പുസ്തകങ്ങളും സി.ഡി.കളും മറ്റും തർജമ ചെയ്യുന്നതിന് റഷ്യയിൽനിന്ന് ആളെ വരുത്തുകയുണ്ടായി. ആ പ്രോഗ്രാം പരമ്പരയായി ടെലികാസ്റ്റ് ചെയ്യപ്പെട്ടതാകുന്നതിന് ഡോ. മേനോൻ കാണിച്ച താത്പര്യം എന്നെ ശരിക്കും അത്ഭുതപ്പെടുത്തുകയുണ്ടായി. സാധാരണ ബിസിനസ്സുകാരിൽനിന്ന് ഏറെ വ്യത്യസ്തനാണ് ഡോ. മേനോനെന്ന് മനസ്സിൽ കുറിച്ചിടുകയും ചെയ്തു.

പിന്നീട് ഈ ധാരണ ബലപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ഇടയ്ക്കിടെ ഞങ്ങൾ തമ്മിൽ കാണുമ്പോഴെല്ലാം പുതുതായി വാങ്ങിയതോ വായിച്ചതോ ആയ പുസ്തകങ്ങളെക്കുറിച്ച് പറയാനുണ്ടാകും. ചില പുസ്തകങ്ങൾ ഞാൻകൂടി വായിക്കണമെന്ന് തീരുമാനിച്ചുകൊണ്ട് അയച്ചുതരികയുമായിട്ടാണ് വരിക. മറ്റുചിലപ്പോൾ നിനച്ചിരിക്കാതെ ഫോൺകോളായിരിക്കും. ചിലപ്പോൾ മോസ്കോയിൽനിന്ന്, അല്ലെങ്കിൽ ലണ്ടനിൽനിന്നോ ഉക്രൈനിൽനിന്നോ, ദുബായിൽനിന്നോ ആകും. നീണ്ട ഫോൺസംഭാഷണത്തിലെ വിഷയം പുതുതായി വായിച്ച ലേഖനത്തിലെയോ പുസ്തകത്തിലെയോ, തന്നെ ആകർഷിച്ച ആശയമോ സംഭവമോ ആയിരിക്കും.

ഏഷ്യാനെറ്റിന്റെ മുഖ്യ പ്രമോട്ടറും തുടക്കക്കാരനും ആദ്യവർഷം അതിന്റെ പൂർണ അവകാശിയുമായിരുന്ന ഡോ. രജിമേനോനെ മലയാളികൾക്ക് ഒട്ടും അറിയില്ല എന്നൊരവസ്ഥയുണ്ട്. ഈ അവസ്ഥ മാറണമെന്നു തോന്നിയതുകൊണ്ടാണ് ഇങ്ങനെയൊരു സംഭാഷണത്തിന് മുൻകൈയെടുത്തത്.

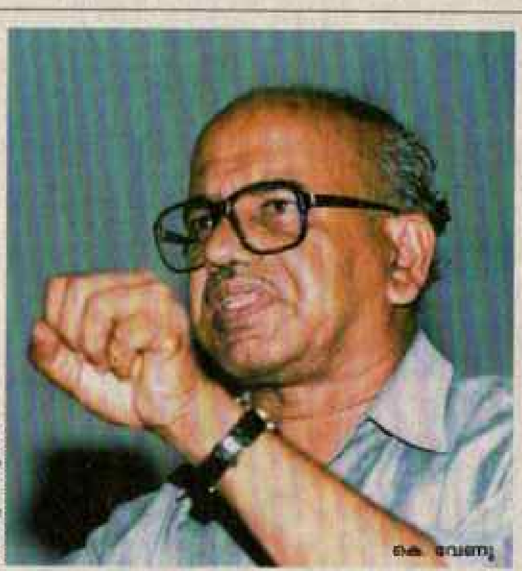

കെ വേണു

> **ഏഷ്യാനെറ്റിന്റെ മുഖ്യ പ്രമോട്ടറും തുടക്കക്കാരനും ആയിരുന്ന ഡോ. രജിമേനോനെ മലയാളികൾക്ക് ഒട്ടും അറിയില്ല എന്നൊരവസ്ഥയുണ്ട്. ഈ അവസ്ഥ മാറണമെന്നു തോന്നിയതുകൊണ്ടാണ് ഇങ്ങനെയൊരു സംഭാഷണത്തിന് ഞാൻ മുൻകൈയെടുത്തത്.**

■ സോവിയറ്റ് യൂണിയനിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന കാലത്ത് ഇന്തോ സോവിയറ്റ് വ്യാപാരത്തിലെ പ്രധാന കണ്ണിയായിരുന്നു രജിമേനോൻ എന്നുകേട്ടിട്ടുണ്ട്. സോവിയറ്റ് യൂണിയനിൽ എത്തിപ്പെട്ടതിനെക്കുറിച്ചും ആ കാലഘട്ടത്തെക്കുറിച്ചും പറയാമോ?

1970-ൽ മെഡിക്കൽ സ്റ്റുഡന്റായിട്ടാണ് ഞാൻ സോവിയറ്റ് യൂണിയനിൽ എത്തുന്നത്. രാഷ്ട്രീയ സ്വാധീനം വഴിയല്ല. എന്റെ കുഞ്ഞച്ഛനായ എൻ.ബി.മേനോൻ ശുപാർശ ചെയ്തപ്രകാരം ഡൽഹിയിൽനിന്ന് ടി.എൻ.കൗളും കെ.പി.എസ്.മേനോനുമാണ് സ്കോളർഷിപ്പോടുകൂടി പഠിക്കാൻ അവസരമുണ്ടാക്കിതന്നത്. ഇന്റേൺഷിപ്പ് ഉൾപ്പെടെ വിദ്യാർഥി ജീവിതം '80-ൽ അവസാനിച്ചു.

വിദ്യാർഥിജീവിതകാലത്ത് എന്നെ രൂപപ്പെടുത്തുന്നതിൽ സ്വാധീനം ചെലുത്തിയ പി.ടി.ഐയുടെ മോസ്കോ കറസ്പോണ്ടന്റ് ആയിരുന്ന പി.ഉണ്ണികൃഷ്ണൻ ബിസിനസ് രംഗത്തെ എന്റെ പെട്ടെന്നുള്ള വളർച്ച കണ്ട് അത്ഭുതപ്പെടുകയും സന്തോഷിക്കുകയും ചെയ്തു. മൂന്നുനാല് വർഷം കൊണ്ട് അടിത്തറയിട്ടുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. കയറ്റുമതി, ഇറക്കുമതി സ്ഥാപനമായ മേനോൻ ഇംപെക്സ്, മരുന്നു നിർമാണ ശാലയായ മേനോൻ ഫാർമ തുടങ്ങി 8–10 സ്ഥാപനങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു.

സോവിയറ്റ് യൂണിയന്റെ തകർച്ചയ്ക്കു മുമ്പുള്ള അവിടുത്തെ സാമൂഹികരാഷ്ട്രീയ ഘടനയെക്കുറിച്ച് ഉപരിപ്ലവമായ ധാരണകളാണ് ഉണ്ടായിരുന്നത്. ഭൂരിപക്ഷം ജനങ്ങൾക്കും ആവശ്യമായ ഭക്ഷണം, പാർപ്പിടം, സുരക്ഷിതത്വം, ദേശാഭിമാനബോധം എന്നിവ നല്കുന്നതിൽ അക്കാലത്തെ സാമൂഹികവ്യവസ്ഥ വിജയിച്ചിരുന്നു. ബിസിനസ് മേഖലയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അനുഭവങ്ങളും വ്യത്യസ്തമായിരുന്നു. എല്ലാം നേരെ ചൊവ്വെ ആയിരുന്നു. ചതിപ്രയോഗമോ തട്ടിപ്പോ ഒന്നും ഇല്ലായിരുന്നു. കരാറുകളെല്ലാം കൃത്യമായി പാലിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു.

സോവിയറ്റ് യൂണിയൻ തകരാനുള്ള കാരണങ്ങളെപ്പറ്റിയും സാഹചര്യങ്ങളെപ്പറ്റിയും എല്ലാം നമ്മൾ 'കമ്യൂണിസം ഒരു സത്യാന്വേഷണം' എന്ന പരമ്പരയിൽ വേണ്ടത്ര വിശകലനം ചെയ്തതാണല്ലോ. പ്രശ്നങ്ങൾ അധികവും ആന്തരികം ആയിരുന്നു. ഗോർബച്ചേവും റീഗനും ഹോളണ്ടിൽ തുടങ്ങിയ പ്രശ്നങ്ങളും നിമിത്തങ്ങളായിരുന്നു എന്നു പറയാം. പിൽക്കാലത്ത് യെൽസിൻ 'ലിബറൽ ഡെമോക്രസി' എന്ന ആശയം പ്രാവർത്തികമാക്കാൻ ശ്രമിച്ചെങ്കിലും അരാജകത്വവും പണത്തകർച്ചയുമായിരുന്നു ഫലം. ഇപ്പോഴാകട്ടെ 'അതോറിട്ടേറിയൽ ഡെമോക്രസി' പ്രാവർത്തികമാക്കിവരുന്നു. എണ്ണയുടെയും ഗ്യാസിന്റെയും ഉയർന്ന വിലക്കയറ്റം റഷ്യയുടെ സാമ്പത്തിക അടിത്തറ ശക്തമാക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

■ സോവിയറ്റ് യൂണിയന്റെ തകർച്ചയുടെ സാഹചര്യത്തിലാണല്ലോ ഏഷ്യാനെറ്റ് തുടങ്ങുന്നത്. അതിന്റെ പശ്ചാത്തലം എന്തായിരുന്നു? ഡോക്ടർ വഹിച്ച പങ്കെന്തായിരുന്നു?

പി.ടി.ഐയിൽ പി.ഉണ്ണികൃഷ്ണനെക്കുറിച്ച് നേരത്തെ പറഞ്ഞുവല്ലോ. അദ്ദേഹം ഡൽഹിയിലെത്തി. പിന്നീട് പി.ടി.ഐയുടെ ജനറൽ മാ

നേജരാവുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

ഞാൻ ഡൽഹിയിൽ എത്തുമ്പോഴൊക്കെ തമ്മിൽ കാണാറുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹവും കൂടി പെൻഷനാകുന്നതോടെ, പി.ടി.ഐയിൽ പൊതുവിൽ തെക്കേ ഇന്ത്യക്കാർക്കും പ്രത്യേകിച്ച് മലയാളികൾക്കും ഉണ്ടായിരുന്ന മേധാവിത്തം അവസാനിക്കാൻ പോവുകയാണെന്ന് ഒരിക്കൽ നിരാശയോടെ പറയുകയുണ്ടായി. എന്റെ അനന്തരവനായ ശശികുമാർ അപ്പോഴേ ഹിന്ദുവിന്റെ ബഹ്റൈനിലെ വെസ്റ്റ് ഏഷ്യാ കറസ്പോണ്ടന്റ് ആയിരുന്നതിനു ശേഷം റിലയൻസിന്റെ മുദ്ര ആഡ് ഏജൻസിയിൽ ജോലിചെയ്യുകയായിരുന്നു. ഉണ്ണേട്ടൻ ആരംഭിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്ന പി.ടി.ഐ. ടി.വിയിലേക്ക് ഞാൻ നിർദേശിച്ചതനുസരിച്ച് ശശിയെ ഡെപ്യൂട്ടി ജനറൽ മാനേജരായി നിയമിക്കുകയായിരുന്നു.

ഒരിക്കൽ ഉണ്ണേട്ടൻ പറഞ്ഞു ഇത്തവണ വരുമ്പോൾ നേരിട്ട് തീർച്ചയായും കാണണമെന്ന്. കണ്ടപ്പോഴോ, പ്രക്ഷേപണരംഗത്ത് ഉണ്ടായിരുന്ന സർക്കാർ നിയന്ത്രണങ്ങൾ അവസാനിച്ച പുതിയ സാഹചര്യം സൃഷ്ടിക്കുന്ന സാധ്യതകളെപ്പറ്റിയാണ് സംസാരിച്ചത്. ദൂരദർശന്റെ കുത്തക അവസാനിച്ച സാഹചര്യത്തിൽ നമുക്കൊരു പുതിയ ദേശീയ ടി.വി. ചാനൽ തുടങ്ങിയാലോ എന്ന് അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിർദേശവും വെച്ചു. ചാനലിന്റെ നിക്ഷേപകൻ ഞാനായിരിക്കണമെന്നും മറ്റു പങ്കാളികളായി പ്രധാന പത്രമുതലാളിമാരെയും പി.ടി.ഐയോടൊപ്പം ഉണ്ണേട്ടൻ കൊണ്ടുവരുമെന്നും. ഒരു റഷ്യൻ ട്രാൻസ്പോണ്ടർ ഞാൻ ഏർപ്പാട് ചെയ്യണമെന്നും എനിക്കതിന് കഴിയുമെന്നും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. ഞാൻ സമ്മതിച്ചു. ഉണ്ണേട്ടനോട് പറ്റില്ല എന്ന് പറയാൻ എനിക്കാകുമായിരുന്നില്ല. മാധ്യമരംഗം എന്റെ മേഖലയല്ലാതായിരുന്നിട്ടും ഞാൻ അതിന് മുൻകൈയെടുക്കുന്നത് ഉണ്ണേട്ടൻ നിമിത്തമാണ്. പ്രിയ അനന്തരവൻ ശശിയും കൂടെയുണ്ടല്ലോ.

ഞാൻ മോസ്കോയിൽ ഗഗാറിനു ശേഷം രണ്ടാമത്തെ ബഹിരാകാശസഞ്ചാരിയായിരുന്ന വോളിനവിനെയും സോവിയറ്റ് യൂണിയന്റെ മിക്ക റോക്കറ്റ് ലോഞ്ചിങ്ങിന്റെയും ചുക്കാൻ പിടിച്ചിരുന്ന ജനറൽ ആന്ദ്രോനവിനെയും (സോവിയറ്റ് യൂണിയന്റെ തകർച്ചയുടെ സാഹചര്യം സൃഷ്ടിച്ച ദൈന്യാവസ്ഥയിൽ) എന്റെ കമ്പനികളിലെ ഉപദേഷ്ടാക്കളായി നിയമിക്കുകയും അവരുടെ സഹായത്തോടെ എക്രാൻ എന്ന സാറ്റലൈറ്റിലെ ട്രാൻസ്പോണ്ടറിന് വേണ്ടി കരാറിൽ ഒപ്പിടുകയും ചെയ്തു. ഞാൻ വിദേശ ഇന്ത്യക്കാരനായിരുന്നതുകൊണ്ട് ഇന്ത്യയിൽ മാധ്യമസംരംഭം തുടങ്ങണമെങ്കിൽ കേന്ദ്രസർക്കാരിന്റെ പ്രത്യേക അനുവാദം വാങ്ങേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നു. അതിന് സമയം പിടിക്കും. തന്മൂലം ശശിയുടെയും എന്റെ അനന്തരവളുടെ ഭർത്താവായ സി.പി.ചന്ദ്രശേഖറിന്റെയും പേരിൽ കമ്പനി രജിസ്റ്റർ ചെയ്തു. ട്രാൻസ്പോണ്ടറിന് ഒരു വർഷത്തേക്കുള്ള വാടകയാകട്ടെ പത്ത് ലക്ഷത്തിൽ നിന്നും നാല്പത്തഞ്ചു ലക്ഷം ഡോളറായി കോൺട്രാക്ട് ഒപ്പിടുന്ന സമയത്ത് ഉയർന്നിരുന്നു. സീ ടി.വിയുടെ സുഭാഷ് ചന്ദ്രയടക്കം പലരും ആ ട്രാൻസ്പോണ്ടറിനുവേണ്ടി ശ്രമിക്കുന്നുമുണ്ടായിരുന്നു.

അവിടെ കാര്യങ്ങൾ ഇങ്ങനെ പുരോഗമിച്ചപ്പോഴേ ഇവിടെ ഇന്ത്യയിൽ കാര്യങ്ങൾ മുന്നോട്ടുപോയില്ല. മാധ്യമപ്രമുഖരെ ആരെയും പി.ടി.ഐയെ തന്നെയും ഈ സംരംഭത്തിലേക്ക് കൊണ്ടുവരാൻ ഉണ്ണേട്ടനായില്ല. അങ്ങനെ വന്നപ്പോഴേ ഒരു ബിസിനസ് ചാനൽ തുടങ്ങുന്നതിനെപ്പറ്റിയും ചിന്തിച്ചിരുന്നു. ഞാൻ അനുകൂലിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ഇത് ഏത് നടത്തിയിരുന്നെങ്കിലും അതിന്റെ തലപ്പത്ത് ഉണ്ണേട്ടനാണ് ഉണ്ടാകുമായിരുന്നത്. പക്ഷേ, ദൗർഭാഗ്യവശാൽ ഈ പദ്ധതികളെല്ലാം അവതാളത്തിലാക്കുംവിധം ഉണ്ണേട്ടന്റെ ലങ്ക്കാൻസർ ഗുരുതരാവസ്ഥയിലായി. ഒന്നര വർഷത്തിനുള്ളിൽ അദ്ദേഹം മരിക്കുകയും ചെയ്തു.

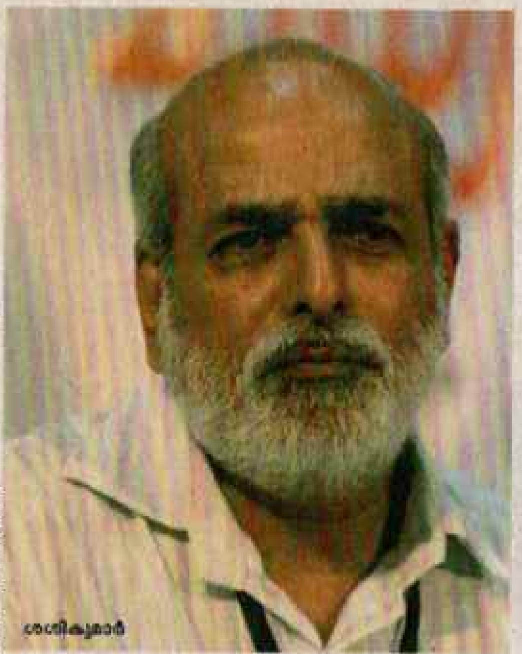

ശശികുമാർ

ശശികുമാറുമായി കെ. രാജഗോപാൽ നടത്തിയ അഭിമുഖം ആഴ്ചപ്പതിപ്പ് (ലക്കം 86:28) പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിരുന്നു. ഏഷ്യാനെറ്റിന്റെ സമാരംഭവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കാര്യങ്ങളിൽ ശശികുമാറിന്റെ നിലപാട് വ്യക്തമാക്കുന്നതായിരുന്നു അഭിമുഖം.

ഞാൻ വിദേശ ഇന്ത്യക്കാരനായിരുന്നതുകൊണ്ട് ഇന്ത്യയിൽ മാധ്യമസംരംഭം തുടങ്ങണമെങ്കിൽ കേന്ദ്രസർക്കാരിന്റെ പ്രത്യേക അനുവാദം വാങ്ങേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നു. തന്മൂലം ശശിയുടെയും സി.പി.ചന്ദ്രശേഖറിന്റെയും പേരിൽ കമ്പനി രജിസ്റ്റർ ചെയ്തു.

ട്രാൻസ്പോണ്ടറിനുള്ള പണം അപ്പോഴേക്കും നല്കിത്തുടങ്ങിയിരുന്നതുകൊണ്ടും അത് തിരിച്ചുകിട്ടുകയില്ലെന്നതുകൊണ്ടും മോസ്കോയിൽ ചെയ്തുവെച്ച അറേഞ്ച്മെന്റ്സ് കളയാൻ താത്പര്യമില്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ടും ഒരു ചാനൽ തുടങ്ങേണ്ടതിരു എന്ന അവസ്ഥയിലായിരുന്നു. അങ്ങനെയാണ് ദേശീയ ചാനൽ എന്ന ആശയം ഉപേക്ഷിച്ച് പ്രാദേശിക മലയാളം ചാനലായി തുടങ്ങാം എന്ന ധാരണയിലെത്തുന്നത്. അതുവരെ സഹായമേറ്റുള്ളണ്ടായിരുന്ന ശശി പ്രധാന റോളിലേക്ക് വരുന്നത് അതോടുകൂടിയാണ്. വി.കെ.മാധവൻകുട്ടി ഈ സംരംഭത്തിലെ ഒരു അനിവാര്യപങ്കാളിയായത് ഈ കാലഘട്ടത്തിലാണ്.

മദ്രാസിലെ എന്റെ കമ്പനിയായ മേനോൻ ഇംപെക്സിന്റെ ഓഫീസിലാണ് ആദ്യത്തെ ഏതാനും വർഷങ്ങളിൽ ഏഷ്യാനെറ്റിന്റെ കമ്പനി ഓഫീസ് പ്രവർത്തിച്ചത്. ആദ്യത്തെ നാലഞ്ചു വർഷങ്ങളിൽ ഏഷ്യാനെറ്റിന്റെ എല്ലാത്തരം പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കുമുള്ള പണം ഞാൻ തന്നെയാണ് മുടക്കിയത്. ഞാനല്ലാതെ മറ്റൊരു സാമ്പത്തിക ഉറവിടം ഏഷ്യാനെറ്റിന് ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. കുറച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോഴേ പണത്തിന്റെ ഞെരുക്കം വല്ലാതെ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നത് വാസ്തവമാണ്. ചാനൽ എന്ന ആശയം തുടങ്ങിയപ്പോഴേ ഞാൻ അതിന്റെ മെയിൻ ഇൻവെസ്റ്റർ എന്നതായിരുന്നു ഉദ്ദേശ്യം. പക്ഷെ, ഉണ്ണിയേട്ടന്റെ മരണം എന്നെ അതിന്റെ സോൾ ഇൻവെസ്റ്ററാക്കി മാറ്റി.

എക്രാൻ എന്ന സാറ്റലൈറ്റിന്റെ സാധ്യത ഉദ്ദേശിച്ചപോലെ പ്രയോജനപ്രദമായിരുന്നില്ല. അതിന്റെ യാഗി ആന്റിന നാഷണൽ ചാനൽ ഉദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ടുള്ളതായിരുന്നു. പ്രാദേശിക ചാനലിന് അതിന്റെ ആവശ്യകതയില്ല. മാത്രമല്ല വർഷംപ്രതി നാല്പത്തഞ്ചു ലക്ഷം ഡോളർ കൊക്കിലൊതുങ്ങുന്നതുമായിരുന്നില്ല. തന്മൂലം എക്രാനുമായുള്ള കരാർ അവസാനിപ്പിച്ച് വേറൊരു റഷ്യൻ സാറ്റലൈറ്റായ ഗൊറിസോണിന്റെ ട്രാൻസ്പോണ്ടർ ഒരു അമേരിക്കൻ കമ്പനിയിലൂടെ വാടകയ്ക്കെടുത്തു. എക്രാന്റെ വാടകയുടെ നാലിലൊന്ന് ഇതിന് വേണ്ടിയിരുന്നുള്ളൂ. പക്ഷെ, ഇതിന്റെ പ്രവർത്തനത്തിന് കേബിൾ ശൃംഖല അനിവാര്യമായിരുന്നു. ഏഷ്യാനെറ്റ് സാറ്റലൈറ്റ് കമ്യൂണിക്കേഷൻസ് എന്ന കമ്പനി രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുന്നത് ഇതിനുവേണ്ടിയായിരുന്നു. കമ്പനിക്കാവശ്യമായ എല്ലാ ചെലവുകളും ഞാനാണ് ചെയ്തത്. കേബിൾ ശൃംഖല വിപുലീകരിക്കുന്നതിന് ഇലക്ട്രിസിറ്റി ബോർഡിന്റെ പോസ്റ്റുകൾ ഉപയോഗപ്പെടുത്താനുള്ള സർക്കാർ അനുവാദം ലഭിക്കുന്നതിൽ വി.കെ.മാധവൻകുട്ടിയുടെ പങ്ക് വലുതായിരുന്നു. അന്നത്തെ മുഖ്യമന്ത്രി കെ.കരുണാകരൻ കാര്യങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കി വേണ്ട സഹകരണവും നല്കി. ശൃംഖലയുടെ പണിക്ക് പണവും ആവശ്യമായിരുന്നു. സാറ്റ്കോമിനുവേണ്ടി ഫെഡറൽ ബാങ്കിൽനിന്ന് ആറു കോടി രൂപ ലോണെടുക്കുന്നത് എന്റെ ബോംബെയിലെ കമ്പനിയായ മേനോൻ ഫാർമ, ഏഷ്യാനെറ്റ് സാറ്റ്കോമിന്റെ അക്കൗണ്ടിൽ ആറു കോടിയിൽപ്പരം രൂപ ഈട് കാണിച്ചുകൊണ്ടായിരുന്നു. തിരുവനന്തപുരത്ത് പുളിയറക്കോണം സ്റ്റുഡിയോ നടൻ മധുവിൽ നിന്നും വാങ്ങുന്നതും ഞാൻ പണം കൊടുത്തിട്ടാണ്. പിന്നീട് കൂടുതൽ പണം ആവശ്യമായി വന്നപ്പോഴേ സാറ്റ്കോമിന്റെ പകുതി ഓഹരി റഹേജാ ഗ്രൂപ്പിന് വിറ്റ് 30 കോടിയിലേറെ രൂപ സമാഹരിച്ചിട്ടാണ് ഏഷ്യാനെറ്റിന്റെ പ്രവർത്തനം വിപുലീകരിച്ചത്.

ആദ്യഘട്ടത്തിലൊക്കെ ശശിക്ക് 5–6 ശതമാനം ഓഹരി കൊടുക്കാം എന്നാണ് ഞാൻ പറയാറുള്ളത്. ഏറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ട അനന്തരവനോടുള്ള സ്നേഹക്കൂടുതൽ നിമിത്തം പിന്നീടത് പതിനാലും ഇരുപതുമായി മാറി. ശശിയുടെ മൂലധനം അധ്വാനം മാത്രമായിരുന്നു. അതിനെ ഞാൻ അല്പംപോലും വിലകുറച്ചുകണ്ടിരുന്നില്ല. 97–ലോ മറ്റോ ആണ്,

ഏഷ്യാനെറ്റിനുവേണ്ടി ഇന്ത്യയിൽ വന്നിരുന്ന് സമയം ചെലവഴിക്കില്ലെന്നും ശശിതന്നെ എല്ലാ കാര്യങ്ങളും മാനേജ് ചെയ്യണമെന്നും ഞാൻ നിർദേശിച്ചു. അതോടെ ശശി ഏഷ്യാനെറ്റിലെ എല്ലാം ആയിത്തീർന്നു.

തനിക്ക് മറ്റു സമ്പാദ്യമൊന്നുമില്ലാത്തതുകൊണ്ട് ഏഷ്യാനെറ്റിലെ 50 ശതമാനം ഓഹരി തനിക്ക് നല്ലാമോ എന്ന് ശശി അഭ്യർഥിക്കുകയുണ്ടായി. ഒരു മടിയും കൂടാതെ ഞാനത് സമ്മതിച്ചു. അന്നെല്ലാം ശശി എനിക്ക് ഏറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ട അനന്തരവനായിരുന്നു. 40/60 എന്നോ 49/51 എന്നോ മന്നും ഞാൻ പറഞ്ഞില്ല. മാത്രമല്ല, ഞാൻ ഏഷ്യാനെറ്റിനുവേണ്ടി ഇന്ത്യയിൽ വന്നിരുന്ന് സമയം ചെലവഴിക്കില്ലെന്നും ശശിതന്നെ എല്ലാ കാര്യങ്ങളും മാനേജ് ചെയ്യണമെന്നും ഞാൻ നിർദേശിച്ചു. അതോടെ ശശി ഏഷ്യാനെറ്റിലെ എല്ലാം എല്ലാം ആയിത്തീർന്നു. ഒരു ജനം മൂത്ത് ഇത്രാം ആകുമെന്ന് ഞാൻ കരുതിയിരുന്നില്ല.

■ **ഏഷ്യാനെറ്റിന്റെ ചാനൽപ്രവർത്തനങ്ങളിൽ, അതിന്റെ ഉള്ളടക്കം, സമീപനം തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങളിൽ ഇടപെട്ടിരുന്നോ?**

ഇല്ല. അത് പൂർണമായും ശശിക്ക് വിട്ടുകൊടുത്തിരുന്നു. ആ മേഖലയിൽ ഞാൻ ഇടപെടേണ്ടതില്ല എന്ന് തന്നെയായിരുന്നു ധാരണ. സാങ്കേതിക കാര്യങ്ങളിലും കേബിൾ കമ്പനിയായിരുന്ന സാറ്റ്കോമിന്റെ കാര്യത്തിലുമാണ് ഞാൻ താത്പര്യമെടുത്തിരുന്നത്.

■ **വർഷങ്ങളോളം ഒരുമിച്ച് നിന്നിരുന്നവർ പിരിയാൻ ഇടയായതെങ്ങനെയാണ്?**

ഏഷ്യാനെറ്റ് തുടങ്ങിയ കാലത്തു തന്നെ റഷ്യയിൽ ഞാൻ നാല് സംരംഭങ്ങൾ തുടങ്ങിയിരുന്നു. പ്രിന്റിങ് പബ്ലിഷിങ്, ഫാർമസ്യൂട്ടിക്കൽസ്, സോഫ്റ്റ്‌വെയർ നിർമാണം, അടിസ്ഥാന ഗവേഷണം എന്നീ മേഖലകളിലായിരുന്നു അവ. മലയാളത്തി

ലെ ഏക ചാനലായിരുന്ന ഏഷ്യാനെറ്റിന്റെ വിജയത്തിലും മുന്നേറ്റത്തിലും നാട്ടിൽ വന്ന് പങ്കുചേരാൻ എനിക്ക് ആഗ്രഹമോ സമയമോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അതിലുപരി കേരളത്തിൽ ഏഷ്യാനെറ്റ് ശശികുമാറിന്റെ സംരംഭം എന്നാണ് അറിയപ്പെടുന്നതെന്നും എന്റെ പേര് ബോധപൂർവം പരാമർശിക്കാറില്ല എന്നും പല സന്ദർഭങ്ങളിലായി എനിക്ക് മനസ്സിലായി.

ഇങ്ങനെ ഒരു പശ്ചാത്തലത്തിലാണ് ഞാൻ ശശികുമാറിനെ മോസ്കോയിലേക്ക് വിളിപ്പിക്കുകയും എന്റെ ഓഹരികൾ ശശിക്ക് വേണമെങ്കിൽ വാങ്ങാമെന്ന് പറയുകയും ചെയ്തത്. പക്ഷേ, ഒരു പ്രതികരണവും ഉണ്ടായില്ല. ഇക്കാലത്ത് എന്റെ നിക്ഷേപത്തിന് കേന്ദ്രസർക്കാരിന്റെ സമ്മതം വാങ്ങുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ ആദ്യം നീക്കാതിരുന്നതും പിന്നീട് അനുമതി കിട്ടിയതിന് ശേഷം ആ വിവരം എനിക്ക് നിന്ന് ഒളിപ്പിച്ച് വെച്ചതും ഞാൻ മനസ്സിലാക്കാൻ ഇടയായി. അതോടുകൂടി ശശിയിലുള്ള വിശ്വാസം നഷ്ടപ്പെടുകയും എന്റെ നിക്ഷേപം

ബാലൻസ്ഷീറ്റ് മാത്രം ലക്ഷ്യംവെച്ച് ഞാൻ ഏഷ്യാനെറ്റ് മാനേജ് ചെയ്തിട്ടില്ല. കേരളത്തിലെ രാഷ്ട്രീയ സാമൂഹിക അന്തരീക്ഷത്തിൽ ഒരു ദൃശ്യമാധ്യമത്തിന് തനിയെ അധികമൊന്നും ചെയ്യാൻ കഴിയില്ല എന്നുതോന്നുന്നു.

കൊണ്ട് ഉണ്ടായ സംരംഭം നോക്കേണ്ടത് ഞാൻ തന്നെയാണ് എന്ന തീരുമാനത്തിൽ എത്തുകയും ചെയ്തു. 50 ശതമാനം ഓഹരിയും മാനേജ്മെന്റ് നിയന്ത്രണവും ഉണ്ടായിരുന്ന ശശി ഞാൻ നിസ്സഹായനായിരിക്കുമെന്ന് ധരിച്ചു. ഇന്ത്യയിലെ എന്റെ ബാക്കിയുള്ള സംരംഭങ്ങളിൽ എന്നെ പ്രതിനിധീകരിച്ചിരുന്ന എന്റെ മൂത്ത ജ്യേഷ്ഠൻ നന്ദന്റെ പേരിൽ നാലോ അഞ്ചോ ശതമാനം ഓഹരികളും ഈ സമയത്തും ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്റെ നിർദേശപ്രകാരം ജ്യേഷ്ഠൻ അത് സറണ്ടർ ചെയ്തിരുന്നെങ്കിലും നിയമപരമായി അത് നിലനില്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഈ തുറുപ്പ് എന്റെ കൈയിലുള്ള സാഹചര്യത്തിൽ ഒരു നിയമയുദ്ധത്തിൽ ശശി ജയിക്കുമായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടായിരിക്കാം തിരുവനന്തപുരത്ത് അന്ന് ഞാൻ താമസിച്ചിരുന്ന മസ്കറ്റ് ഹോട്ടലിൽ ശശി വന്ന് എന്നെ കാണുകയും എന്നോട് യുദ്ധത്തിന് തയ്യാറില്ലെന്ന് വിനയത്തോടുകൂടി പറയുകയും ചെയ്തത്. തന്റെ ധർമഹിതമായ പ്രവൃത്തികൾക്ക് എന്നോ

രജി മേനോൻ - ഒരു പഴയ ചിത്രം

ട് മാപ്പ് പറയുകയും അതിന് ഒരു വിശദീകരണവുമായി "I was paranoic" എന്ന് കുമ്പസാരം നടത്തുകയും ചെയ്തു. ശശി ആവശ്യപ്പെട്ട തുകയിൽ കൂടുതൽ ഞാൻ ശശിക്ക് കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെയാണ് ആ ബന്ധം അവസാനിപ്പിച്ചത്.

■ **ഏഷ്യാനെറ്റ് പൂർണമായും ഏറ്റെടുത്തതിന് ശേഷം അതിന്റെ സ്വഭാവത്തിൽ മാറ്റം വരുത്തണമെന്ന് തോന്നിയിരുന്നോ? ആ ദിശയിൽ എന്തെങ്കിലും ചെയ്യാൻ ശ്രമിച്ചുവോ? ഫലം വല്ലതുമുണ്ടായോ?**

ശശിയെ ഒരുതവണ മോസ്കോയിൽ വിളിപ്പിച്ചപ്പോൾ ഏഷ്യാനെറ്റിനെ ഒരു കമ്യൂണിസ്റ്റ് ചാനലായി മാറ്റാനുള്ള ആഗ്രഹം പ്രകടിപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. പ്രകടമായ ഇടതുചായ്വുള്ള ഒരു ചാനലായിരുന്നു അത്. അതിനെ ഒബ്ജക്റ്റീവ് നിലപാടുള്ള ഒന്നാക്കി മാറ്റണമെന്ന് ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നു. അതിനുവേണ്ടി ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. നിലപാട് മാറ്റത്തിന് വേണ്ടി സ്ഥാപിത കാര്യങ്ങളെപ്പോലും പുനഃപരിശോധിക്കുകയോ തരംതാഴ്ത്തുകയോ ഒന്നും ചെയ്തില്ല. അത്തരം രീതികളോട് യോജിപ്പുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്തായാലും ഉദ്ദേശിച്ച രീതിയിലുള്ള മാറ്റങ്ങളുണ്ടാക്കാൻ കുറേയൊക്കെ കഴിഞ്ഞു എന്ന് വിശ്വസിക്കുന്നു. ഏഷ്യാനെറ്റിലെ പ്രവർത്തകരുമായി നല്ല ബന്ധം തുടർന്നപ്പോഴും തന്നെ ഏഷ്യാനെറ്റ് എന്ന സ്ഥാപനവുമായി എനിക്കുണ്ടായിരുന്ന ആത്മബന്ധം പിൽക്കാലത്ത് നഷ്ടപ്പെടാൻ തുടങ്ങി. ഒരുപക്ഷേ, പിന്നീട് ഏഷ്യാനെറ്റ് കയ്യൊഴിഞ്ഞപ്പോൾ മാനസികപ്രയാസം തോന്നാതിരുന്നത് ഈ ബന്ധത്തിന്റെ അഭാവം കൊണ്ടായിരിക്കാം. ഇന്ത്യയുടെ മൊത്തം ജനസംഖ്യയുടെ മൂന്ന് ശതമാനം മാത്രമാണ് കേരളത്തിലുള്ളത്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ മാർക്കറ്റ്ഷെയേഴ്സും ഊഹിക്കാവുന്നതേയുള്ളൂ. ഞാൻ, ലോകത്തിന്റെ പല ഭാഗങ്ങളിൽ നിന്നുമുള്ള പ്രോഗ്രാമുകൾ നോക്കി, കുറെയൊക്കെ നിർമിച്ച് ഏഷ്യാനെറ്റിൽ ചെയ്യാനുദ്ദേശിച്ച പല പ്രോഗ്രാമുകളും ഭംഗിയായി ചെയ്യാനുള്ള ഇക്കണോമിക് മാർക്കറ്റ് സെൻസ് മലയാളം മാർക്കറ്റിൽ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല എന്നു മാത്രമല്ല, മലയാളം മീഡിയ എന്നപ്പോഴും മലയാളികളുടെ ഇന്നത്തെ താൽപര്യങ്ങൾക്കും ആസ്വാദനശേഷിക്കും അനുസരിച്ചുള്ളതാകേണ്ടിവരും.

1999–2006 കാലഘട്ടത്തെപ്പറ്റി പറഞ്ഞാൽ '99 ആയപ്പോഴേക്കും പുറത്തെ ബിസിനസ്സുകാര് ഏറെക്കുറെ അവസാനിപ്പിച്ചു. ഒരു പുതിയ ഘട്ടം തുടങ്ങാൻ തീരുമാനിച്ചു. ഏഷ്യാനെറ്റ് ഉപയോഗിച്ച് കേരളത്തിനുവേണ്ടി എന്തെങ്കിലും ചെയ്യണമെന്ന് കരുതി ശ്രമങ്ങളാരംഭിച്ചു. യു.ഡി.എഫിന്റെ കാലത്ത് എ.കെ. ആന്റണിയെക്കണ്ട് മുഴുവൻ സ്കൂളുകളും കമ്പ്യൂട്ടർവത്കരിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു പ്രോജക്ട് നൽകി. മുഴുവൻ ചെലവും ഞാൻ വഹിക്കാമെന്നായിരുന്നു നിർദേശം. 400 കോടി രൂപ വരും. മറുപടിയൊന്നും കിട്ടിയില്ല. പിന്നീടൊരു നിർദേശം വന്നു. ഒരു ജില്ലയിൽ പരീക്ഷിക്കാമെന്ന്. ഒരു ജില്ലയിൽ മാത്രമായി ചെയ്യുന്നത് പ്രായോഗികമല്ല. കേരളത്തിന്റെ ധാതുമണലിൽ നിന്ന് ടൈറ്റാനിയം ഡയോക്സൈഡും ടൈറ്റാനിയം സ്പോഞ്ചുമല്ല, ടൈറ്റാനിയം മെറ്റലാണ് ഉൽപാദിപ്പിക്കേണ്ടതെന്നും അതിനുള്ള സാങ്കേതിക വിദ്യ എത്തിച്ചുകൊടുക്കാമെന്നും നിർദേശിച്ചു. പ്രതികരണമൊന്നുമുണ്ടായില്ല. ഇതേക്കുറിച്ച് വിശദമായ ഒരു പഠനം മാതൃഭൂമി ദിനപത്രത്തിൽ എഴുതുകയും ചെയ്തു. കടലാക്രമണത്തെ തടയുന്നതിന് തീരത്ത് കല്ലിടല്ല പരിഹാരമെന്നും പുതിയ സാങ്കേതികവിദ്യയുണ്ടെന്നും എത്തിച്ചു കൊടുക്കാമെന്നും നിർദേശിച്ചു. ഫലമുണ്ടായില്ല.

നൂറുശതമാനം സാക്ഷരത കൈവരിച്ച കേരളം ഇൻഫർമേഷൻ ടെക്നോളജി മേഖല എന്ന വളരെ വേഗത്തിൽ നീങ്ങിപ്പോയ തീവണ്ടിയിൽ വേണ്ടസമയത്ത് കയറിയില്ല. മറ്റുള്ള സംസ്ഥാനങ്ങളെ അനുകരിച്ച് സോഫ്റ്റ്വേർ മേഖലയിൽ ഉയർച്ചയുണ്ടാക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നതിനോടൊപ്പം കേരളത്തിന്റെ ഇന്നിഷ്യേറ്റീവ് ആയി ഹാർഡ്വേർ മേഖലയിൽ കമ്പ്യൂട്ടർ ചിപ്സ് ഉണ്ടാക്കാനുള്ള ഒരു ഫാക്ടറി തുടങ്ങണമെന്നും അതിനുവേണ്ട എല്ലാ സഹായങ്ങളും ചെയ്യാമെന്നും സർക്കാരിനോട് നിർദേശിച്ചിരുന്നു. റഷ്യൻ ഇക്കണോമിക് സോണിനെപ്പറ്റി ഒരു പ്രസന്റേഷൻ തന്നെ നടത്തി. അതിനും പക്ഷേ, ഒരു പ്രതികരണവും ഉണ്ടായില്ല. പ്രോഗ്രസ്സ് സീറോ. മന്ത്രിമാരുടെ പിന്നാലെ നടന്ന് തീരുമാനമുണ്ടാക്കിയെടുക്കുന്നതിൽ താൽപര്യമില്ല. ആ രീതിയോടു യോജിപ്പുമില്ല.

■ **ഏഷ്യാനെറ്റിൽ കമ്യൂണിസത്തെക്കുറിച്ച് പഠനാർഹമായ പ്രോഗ്രാം ചെയ്യാൻ പ്രേരണയെന്തായിരുന്നു? ഏഷ്യാനെറ്റ് സംവിധാനം അതിനോട് പ്രതികരിച്ചതെങ്ങനെയായിരുന്നു?**

സോവിയറ്റ് കമ്യൂണിസ്റ്റുപാർട്ടിയുടെ നേതൃനിരയിലുണ്ടായിരുന്ന, ഇപ്പോഴും യുക്രൈനിൽ നേതൃസ്ഥാനത്തുള്ള എന്റെ സുഹൃത്തുകൂടിയായ അക്കാഡമീഷ്യൻ മിസ്റ്റർ ബസ്യർക്കോ എന്റെ ക്ഷണപ്രകാരം കേരളത്തിൽ വന്നു. ഏഷ്യാനെറ്റിനുവേണ്ടി അദ്ദേഹവുമായി ഒരു ഇന്റർവ്യൂ നടത്തി. കമ്യൂണിസത്തെക്കുറിച്ച് അനുഭവത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ രൂക്ഷവിമർശനങ്ങളാണ് അദ്ദേഹം ഉന്നയിച്ചത്. കമ്യൂണിസ്റ്റുകേരളത്തിനുവേണ്ടി കമ്യൂണിസത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഗൗരവപൂർവമുള്ള ഒരന്വേഷണം വേണമെന്ന് അപ്പോഴാണ് തോന്നിയത്. ആ പ്രോഗ്രാമിനുവേണ്ടിയുള്ള പഠനം നടത്തിയത് എങ്ങനെയാണെന്ന് വേണുവിനും അറിയാവുന്നതാണല്ലോ. യാതൊരു അഡ്വർടൈസ്മെന്റ് വരുമാനവും പ്രതീക്ഷിക്കാതെയാണ് കുറേ സമയവും എനർജിയും അതിനുവേണ്ടി മുടക്കിയത്. ആ ഒരു പരമ്പരയെ പ്രത്യേകിച്ചും ഡോക്ടറുടെ പരിപാടിയായി മുദ്രകുത്തി. ഞാൻ ഏഷ്യാനെറ്റിനെ ഒരിക്കലും മൈക്രോ മാനേജ് ചെയ്തിരുന്നില്ല. എന്റെ സുഹൃത്തും ഏഷ്യാനെറ്റിന്റെ എം.ഡിയുമായ കെ. മാധവനും സീനിയർ പ്രവർത്തകരും കൂടിയാണ് ദൈനംദിന കാര്യങ്ങൾ നോക്കിനടത്തിയിരുന്നത്.

■ **ഏഷ്യാനെറ്റിന്റെ മേജർ ഷെയർ കയ്യൊഴിഞ്ഞ് പിൻവാങ്ങിയത് ഉചിതമായ നടപടിയായി തോന്നുന്നുണ്ടോ? കേരളീയ സമൂഹവുമായുള്ള സജീവകണ്ണി നഷ്ടപ്പെടുത്തലായിരുന്നില്ലേ അത്? പണം മാത്രമായിരുന്നു മുഖ്യ താൽപര്യമെന്ന വിമർശനത്തെ സാധൂകരിക്കുന്ന നടപടിയായില്ലേ അത്?**

ബാലൻസ്ഷീറ്റ് മാത്രം ലക്ഷ്യംവെച്ച് ഞാൻ ഏഷ്യാനെറ്റ് മാനേജ്ചെയ്തിട്ടില്ല. ഒരു ബിസിനസ്സുകാരൻ എന്ന നിലയിൽ അത് ശ്രദ്ധിക്കാതെ ആളല്ല. കേരളത്തിലെ രാഷ്ട്രീയ സാമൂഹിക അന്തരീക്ഷത്തിൽ ഒരു ദൃശ്യമാധ്യമത്തിന് തനിയെ അധികമൊന്നും ചെയ്യാൻ കഴിയില്ല എന്നുതോന്നുന്നു. വിവിധ മാധ്യമങ്ങളുടെ കൂട്ടായ ശ്രമം വേണമെന്ന ആശയത്തോടെ ഒരിക്കൽ ഞാൻ പലരെയും സമീപിച്ചിരുന്നു. ചിലരുടെ പ്രതികരണം അനുകൂലമായിരുന്നു. പക്ഷേ, ചില സാങ്കേതിക തടസ്സങ്ങൾ നിമിത്തം ആ ശ്രമം മുന്നോട്ടുപോയില്ല. വളരെ ചെറുപ്പംമുതൽക്കേ വിദേശ ഇന്ത്യക്കാരനായി തീർന്ന എനിക്ക് കേരളത്തിൽ സൂക്ഷ്മതല ഇടപെടൽ നടത്തുക പ്രയാസമാണെന്നും തോന്നി.

സമീപകാലത്ത് ഞാൻ കേന്ദ്രീകരിച്ചിരിക്കുന്നത് എണ്ണ, പ്രകൃതിവാതക ഖനനവ്യവസായത്തിലാണ്. അതിലേക്കുവേണ്ടി കൂടുതൽ പണം ആവശ്യമായിവന്നു. ഇതെല്ലാം കൂടിച്ചേർന്നപ്പോഴാണ് ഏഷ്യാനെറ്റ് ഷെയർ വിൽക്കാൻ തയ്യാറായത്.

■ **ഇതുവരെയുള്ള അനുഭവങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കേരളത്തിലെ ദൃശ്യമാധ്യമരംഗത്ത് വരുത്തേണ്ട മാറ്റങ്ങൾ വല്ലതുമുണ്ടോ എന്ന് ചിന്തിച്ചിട്ടുണ്ടോ?**

ഏഷ്യാനെറ്റിന്റെ ചുക്കാൻ വേണ്ടെന്നുവെച്ച ഞാൻ ദൃശ്യമാധ്യമരംഗത്ത് വരുത്തേണ്ട മാറ്റങ്ങളെക്കുറിച്ച് വാചകമടിക്കുന്നത് ഉചിതമല്ല. എങ്കിലും, ചോദ്യത്തിനു മറുപടി പറയാം. എത്രയോ കാലങ്ങളായി പത്രമായാലും ദൃശ്യമാധ്യമങ്ങളായാലും അത് ഒരു ബിസിനസ് തന്നെ ആണ്. ബാലൻസ്ഷീറ്റ് നോക്കാതെ അത് നിലനിർത്താനാവില്ല. വരുമാനത്തിന്റെ അവസ്ഥ നോക്കാതെ ചെലവ് ചെയ്യാനാവില്ല. അപ്പോഴും പരിമിതികളായി. സാമൂഹിക താത്പര്യങ്ങൾ മാത്രം ശ്രദ്ധിച്ചുകൊണ്ട് പ്രോഗ്രാമുകളുടെ റേറ്റിങ് നോക്കാതെ മുന്നോട്ടുപോകാനാകാതെ വരുന്നത് സ്വാഭാവികമാണ്. നഷ്ടം സഹിച്ച് ചാനൽ നടത്താൻ സർക്കാരിന് കഴിഞ്ഞേക്കും. പക്ഷേ, അതിന്റെ സ്വഭാവം സാമൂഹികനന്മ മാത്രം ആയിരിക്കൊള്ളണമെന്നില്ല. അധികാര താത്പര്യങ്ങളുടെ ദിശയിലായിരിക്കും അത് പ്രവർത്തിക്കുക. വരുമാനം നോക്കാതെ, നഷ്ടം താങ്ങാൻകഴിയുന്ന ഉദാരമതിയായ ഒരു സംരംഭകന് സാമൂഹികനന്മമാത്രം ലക്ഷ്യംവെച്ചുള്ള ചാനൽ നടത്താൻ കഴിഞ്ഞേക്കും. പക്ഷേ, അങ്ങനെയുള്ളവർ ഇവിടെ എവിടെ?

കേരളത്തിലെ പോലെ അഴിമതിയും കെടുകാര്യസ്ഥതയുംകൊണ്ട് വലയുന്ന ഒരിടത്ത്, ഇതെല്ലാം തുറന്ന് കാട്ടി, സൂക്ഷ്മമായി അനുധാവനം ചെയ്ത് പരിഹരിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്ന ദൃശ്യമാധ്യമത്തിന് എന്നും പ്രസക്തിയുണ്ട്.

മലയാളികളുടെ ഇന്നത്തെ അവസ്ഥ പൊട്ടക്കിണറ്റിലെ തവളയുടേതുപോലെയാണ്. ലോകത്ത് നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന മാറ്റങ്ങൾ ഇന്ത്യയിൽതന്നെ മറ്റു പലയിടത്തും ഉണ്ടാവുന്ന മാറ്റങ്ങൾ അവരെ നേരിൽ കാണിച്ചുകൊടുക്കണം. വളരെ കൺസർവേറ്റീവ് ആയ നമ്മുടെ സമൂഹത്തെ 21-ാം നൂറ്റാണ്ടിലെ മാറ്റങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളാൻ സഹായിക്കണം. അന്വേഷിക്കാൻ തുടങ്ങിയാൽ ദൃശ്യമാധ്യമത്തിന്റെ മുന്നിൽ സാധ്യതകൾ ഏറെയാണ്. ഞാൻ പ്രഖ്യാപനങ്ങളിൽ വിശ്വസിക്കുന്ന ആളല്ല. അതുകൊണ്ടുതന്നെ ഇവിടെ നിർത്തട്ടെ. നമ്മുടെ നാടായ കേരളത്തോടുള്ള എന്റെ ബന്ധങ്ങളും ഇവിടെ അവസാനിക്കുന്നില്ല. "Somebody from the past" ആയി എന്നെ എഴുതിത്തള്ളുകയും വേണ്ട.■

ഞാൻ പ്രഖ്യാപനങ്ങളിൽ വിശ്വസിക്കുന്ന ആളല്ല. കേരളത്തോടുള്ള എന്റെ ബന്ധങ്ങളും ഇവിടെ അവസാനിക്കുന്നില്ല. "Somebody from the past" ആയി എന്നെ എഴുതിത്തള്ളുകയും വേണ്ട.

വിദ്യാവാചസ്പതി പ്രൊഫ. അരുമാനൂർ നിർമ്മലാനന്ദന്റെ കൃതികൾ

1. ഉപനിഷദ്ഭാഷ്യപരിഭാഷ
ജഗദ്ഗുരു ശങ്കരാചാര്യരുടെ ഉപനിഷദ്ഭാഷ്യങ്ങൾക്ക് സാഹിത്യ പഞ്ചാനനന്റെ പരിഭാഷയും പ്രൊഫ. അരുമാനൂരിന്റെ പഠനവും
പുറം 1,000 ■ വില: 550 രൂപ

2. ജഗദ്ഗുരു ആദിശങ്കരാചാര്യർ ഒരു പഠനം
രാമനുജ - മധ്വ നിംബാർക്ക - വല്ലഭ - ശ്രീകൃഷ്ണചൈതന്യ - നാരായണാചാര്യന്മാരുടെ ജീവചരിത്രവും തത്ത്വചിന്തയും സഹിതം.
പുറം 550 ■ വില: 350 രൂപ

3. വിദ്യാധിരാജ സ്വാമികളുടെ ജീവിതവും സമീക്ഷയും
വേദാധികാര നിരൂപണം
പുറം 220 വില: 120 രൂപ

മാനേജർ
സഹോദരൻ പബ്ലിക്കേഷൻസ്
അശ്വതി ചെഷയർ ഹോമിന് സമീപം
അമ്പലനഗർ എക്സ്റ്റൻഷൻ, കവടിയാർ പി.ഒ.
തിരുവനന്തപുരം-695 003. ഫോൺ: 2437987